

Antropoloji

İnsan Ömrü Geç Uzamış

İnsanların ortalama ömrünün üst Paleolitik devirde yani bundan yaklaşık 30.000 yıl önce dramatik bir artış gösterdiği ortaya çıktı.

Michigan ve California (Riverside) üniversitesi antropologları Rachel Caspari ve Sang-Hee Lee, 750 fosil üzerinde yaptıkları araştırmalar sonucu görece uzun

bir yaşa ulaşabilen insanların sayısının dört kat arttığını belirlediler. Michigan Üniversitesi Antropoloji Müzesi'nde araştırma asistanı olan Caspari'ye göre yaşlı nüfustaki artışın önemli sonuçları oldu: Modern insanlar, kendilerine evrimsel başarı sağlayan bir rekabet gücü kazandılar. Araştırmacılar, birbirini izleyen devirlerde yaşamış hominidlerin dişlerini inceleyerek yaşlıların gençlere olan oranlarını belirlemişler. İncelenen örnekler, australopithecus türleri, ilk ve orta Pleistosen

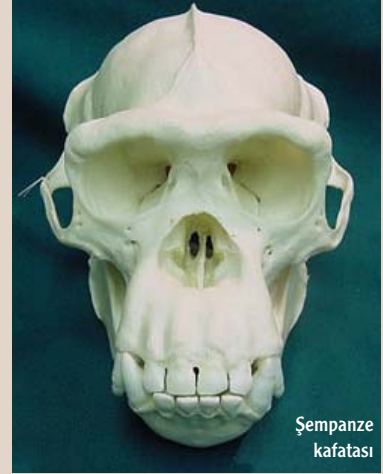
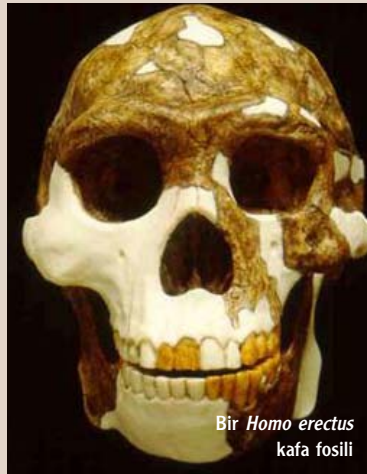
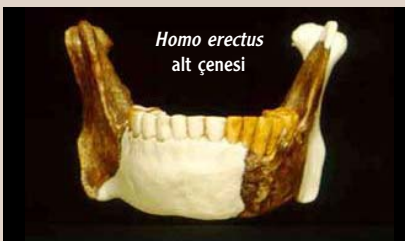
Homo türü, Avrupa ve Batı Asya'da yayılış göstermiş olan Neandertaller ve onların arkasından ortaya çıkmış olan erken üst Paleolitik dönemde yaşamış Avrupalılara ait. İncelenen dişlerdeki aşınma izlerine bakılarak yaş tayini yapılmış. İncelemede ölçü olarak alınan "yaşlılık", doğurganlık yaşının en az iki katı olarak belirlenmiş. Doğurganlık yaşı, genellikle üçüncü azı dişlerinin çıktığı dönem. Caspari "Doğurganlık yaşı ilk insan toplulukları arasında farklılık gösterebilse de, ortalama

Homo Erectus'ta Statü Kaybı

İnsanoğlu'nun Afrika'dan ilk çıkışını gerçekleştirdiği düşünülen büyük beyinli hominid *Homo Erectus*, antropologlarca ortak bir atadan insan ve şempanze soylarının ayrılmasından sonra ilk ata ile modern insan (*Homo sapiens*) arasındaki çok basamaklı geçişlerden biri olarak kabul ediliyor. Ancak şempanze dişlerinin büyüme zamanlarıyla ilgili yeni bir çalışmanın sağladığı bulgular, *H. Erectus*'un diş çıkarma zamanlarının insandan çok şempanzeye yakın olduğunu ortaya koymuş bulunuyor. İnsanların da dahil olduğu primatlar takımı üyelerinde diş gelişimi, cinsel olgunluk yaşı ve beyin

gelişimi de dahil olmak üzere önemli bir takım özelliklerle yakından ilişkili. Bu açıdan, ilk azı dişi 4,5 yaşında çıkan *H. erectus*'un, şempanze gelişimiyle insan gelişim çizgileri arasında ortalarda yer aldığı düşünülüyordu. Ancak, bu karşılaştırmalar genellikle tutsak şempanzeler üzerindeki gözlemlere dayanmaktaydı. Şimdiyse California Üniversitesi'nden (Santa Cruz) antropolog

Adrienne Zihlmann, doğal ortamlarındaki şempanzelerle yürüttüğü çalışmada birinci azı dişinin yaklaşık dört yaşında, yani tutsak şempanzelerinkinden neredeyse bir yıl önce çıktığını belirlemiş. Bu, *H. erectus*'un ilk azıyı çıkarma yaşına oldukça yakın. Bu durumda, ilk azı dişleri altı yaşında çıkmaya başlayan modern insan *H. Sapiens*, şempanzeye daha yakın olan *H. erectus*'tan oldukça açılmış oluyor.

Arkeoloji

olarak 15 yaşlı olsak, bu durumda kuramsal olarak 30 yaşındaki bir kadın ilk kez büyükanne olabiliyor” diyor. Birçok araştırmacıya göre büyükannelerin varlığı, insanlara büyük bir evrimsel avantaj sağlıyor. Çünkü bilgi ve becerilerini doğurganlık çağındaki kızlarına ve onların çocuklarına aktarıyorlar. Dişler üzerinde yapılan incelemeler, insan evrimi süresince yaşlıların hayatta kalma oranının düzenli bir yükseliş gösterdiğini, ancak üst Paleolitik dönemdeki artışın çarpıcılığını vurgulayan araştırmacılar, bunun insan nüfusunun genişlemesinde ve kültürel inovasyonda önemli rol oynadığı görüşündeler. Geniş bir yaşlı nüfus modern insanların atalarına daha fazla bilgi biriktirme ve uzmanlaşmış bilginin bir kuşaktan ötekine aktarılmasına olanak sağlıyor. Yaşlıların hayatta kalma şansının yükselmesi sosyal ilişkileri ve akrabalık bağlarını da güçlendiriyor. Çünkü büyükanne ve büyükbabalar hem kendi genmiş ailelerinin, hem de başka ailelerin eğitimine ve hünere birikimine katkıda bulunuyorlar. Nihayet yaşlı bireylerin sayısındaki artış insan nüfusunun artmasını da sağlamış bulunuyor. Çünkü daha uzun yaşayan insanlar hem daha çok çocuk sahibi oluyorlar, hem de çocuklarının üreme başarısına katkıda bulunuyorlar.

Eurekalert, 4 Temmuz 2004

8,3 yaşındaki dişi
bir şempanzenin
üst dişleri

Zihlman, uzun yıllar süren yanılgıyı şöyle açıklıyor: “*H. Erectus*’un beyin hacmi, şempanzeyle insan beyin hacimlerinin ortasında yer aldığı için diş gelişimini de ortaya koymuş olmalıyız.”

Science, 23 Temmuz 2004

İçinde Ne Var?

Okuduklarınıza inanmayıp da, kat kat ilacli, katranlı bezlerle sarılmış, üzeri de bir güzel boyanmış insan biçimli kutuların içinde gerçekten bir insan bulunup bulunmadığını kendi gözlemlerinizle görmek istiyorsanız Londra’daki ünlü British Museum’a gitmeniz gerekiyor. Tabii her giden için mumyayı soyup yeniden saracak değiller. Bunun yerine müze yetkilileri Silicon Graphics adlı şirketle işbirliği yaparak 3000 yıllık mumyanın üç boyutlu sanal modelini

hazırlamışlar.

Mumya, MÖ 9. yüzyılda Teb kentinde yaşamış Nesperennum adlı bir rahibe ait ve 1899 yılından bu yana müzede bulunuyor. Temmuz ayında başlayıp önümüzdeki Ocak ayına kadar sürecektir olan sanal sergide kullanılan üç boyutlu görüntüleme teknolojisi, daha önce petrol arama, tıbbi görüntüleme ve kavruların incelenmesi gibi işlerde de kullanılmış. Sanal mumyayı hazırlamak için gerçek mumyanın önce bilgisayarlı aksiyel tomografi tekniğiyle, sonra da 3 boyutlu lazer taramasıyla görüntüleri elde edilmiş. Daha sonra 1500 ayrı görüntü birleştirilerek gerçeğin çeşitli katmanlardan oluşan üç boyutlu bir kopyası oluşturulmuş.

Ziyaretçiler, interaktif araçlarla sanal mumyayı çevirebiliyorlar, ayrıca mumyanın dış kılıfını,

Mumyalanmış bedeni ve iskeleti ayrı ayrı inceleyebiliyorlar.

Mumyanın sanal olarak soyulması bazı ilginç ayrıntıları da ortaya çıkarmış. Örneğin, rahibin kafatasının iç tarafında küçük bir delik. Araştırmacılar, bunun bir beyin tümörü ya da veremden kaynaklanmış olabileceğini düşünüyorlar.

Science, 9 Temmuz 2004

